

Kleine Landschapselementen (KLE's) en cultureel erfgoed horen in de regio Veldhoven bij elkaar. Veel kleine landschapselementen zijn namelijk ontstaan door hoe mensen vroeger het landschap gebruikten en ze zijn dus ook erfgoed. Daarnaast is er rond Veldhoven verrassend veel **archeologisch erfgoed**. Eén van de meest bijzondere hiervan zijn de dertigtal **grafheuvels** in het gebied Toterfout, Halfmijl, Molenvelden en bij Koningshof.

De oude landbouw is de oorsprong van de **Kleine Landschapselementen** van nu. In het verleden was de landbouw kleinschalig met kleine akkers en weilanden waarbij de percelen werden gescheiden door heggen en houtsingels. Deze houtsingels zijn dus destijds bewust aangeplant voor veekering en de productie van hakhout. En soms zijn ze al honderden jaren oud. Naast dat de houtsingels het landschap karakter en herkenbaarheid geven weten we dat ze heel belangrijk zijn voor de **biodiversiteit**. Het is een **“mini-ecosysteem”** in lagen. Een houtsingel bestaat (meestal) uit:

- **Bomen:** eik, els, berk, den, es en knotbomen (vooral) wilgen.
- **Struiken:** meidoorn, sleedoorn, hazelaar, vlier en hondsroos.
- **Kruiden en grassen:** op de bodem.

Juist die combinatie zorgt voor hoge biodiversiteit. Hoe meer verschillende planten, hoe meer verschillende dieren.

- **Amfibieën** (vooral als er water in de buurt is): kikkers, padden en salamanders. Zij gebruiken de houtsingels als schuilplek en als verbinding tussen leefgebieden.
- **Insecten** (heel belangrijk): bijen en hommels, vlinders, kevers. Door bloemen, struiken en dood hout is er voedsel en een schuilplek voor hen.
- **Kleine zoogdieren:** muizen, egels, marterachtigen en soms reeën. Zij gebruiken de houtsingels als een 'veilige route' door het landschap.
- **Veel vogels:** zangvogels (zoals roodborst, merel), akkervogels (zoals geelgors) en soms roofvogels (zoals torenvalk). Zij gebruiken de houtsingels om te broeden en te foerageren (bessen, insecten).

Zonder **actief beheer** zouden de Kleine Landschapselementen snel verdwijnen uit het landschap. Het onderhoud bestaat uit het **afzagen van de takken** (eens per paar jaar) en het **verwijderen van invasieve plant- en boomsoorten**.

Zonder onderhoud worden houtsingels te hoog en kaal van onderen en krijgen de minder sterke soorten minder ruimte en te weinig licht waardoor ze verdrongen worden door dominantere soorten en de biodiversiteit afneemt. De wilgen worden om de 3 – 5 jaar **geknot**, omdat de takken anders te zwaar worden waardoor de boom kan uitscheuren en sterven.

Dit is wat wij doen in de periode van half oktober tot half maart. Er wordt dan gewerkt op dinsdagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur en op zaterdagmorgen van 09:00 tot 12:00 uur.

De **grafheuvels** zijn kwetsbaar en jaarlijks moet het **gras gemaaid worden** en moet de oprukkende **opslag van bomen en struiken verwijderd worden**. Zonder onderhoud worden de grafheuvels overwoekerd en verdwijnen ze uit het landschap.

Dit werk is wat wij doen in de periode van eind mei tot begin augustus. We werken dan op dinsdagmorgen van 09:00 tot 12:00 uur.

Voor wie en waar doen we dit:

- Voor **Brabants Landschap** langs de Kleine Beerze in het gebied **De Spekdonken**.
- Voor **Natuur Monumenten** langs de Dommel in het gebied **Dommelbeemden**
- Voor de **Gemeente Veldhoven** in de **bossen rondom Veldhoven**

Voor het werk in de houtsingels werken we uitsluitend met **handgereedschap** zoals beugelzaag, hiep, takkenschaar. Er worden dan bomen geveld tot maximaal 15 – 20 cm doorsnede. De stammen en dikke takken worden in stukken gezaagd en van de dunne takken maken we (vaak) takkenrillen. Deze laatste bieden ruimte voor insecten, vogels en kleine zoogdieren om in te schuilen en om in te broeden.

Voor het maaien van de grafheuvels hebben we een bosmaaier en een cirkelmaaier en harken om het gemaaide gras van de grafheuvel te verwijderen.

We hebben een aanhangwagen voor het vervoer van het gereedschap naar de werkplek met daarin ook een hoeveelheid **Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM's)** en niet te vergeten de koffiespullen.

De **werkgroep Kleine Landschapselementen** is een werkgroep binnen het **IVN, afdeling Veldhoven Eindhoven Vessem**. De werkgroep bestaat sinds 1991 en heeft steeds circa 25 leden. Per werkdag zijn er tussen een kleine 10 tot ruim 15 vrijwilligers op de werkplek aanwezig, die enthousiast werken in de natuur en die het ook gezellig vinden om dat samen met een groep te doen.

Aan het slot van het seizoen organiseren we in april een **uitje/excursie** met na afloop een gezellig samenzijn in het IVN-gebouw D'n Aard. Met de partners erbij eten en drinken we dan wat en praten na over ons werk. Meestal is er dan ook een foto en video-overzicht van het afgelopen seizoen te zien.

Als uw interesse is gewekt, neem dan contact met ons op. U kunt een aantal keren met ons meewerken om te ervaren of dit soort vrijwilligerswerk bij u past. U wordt hierin begeleid en geschoold door onze ervaren vrijwilligers.

Onze **coördinator is: Cor van Leeuwen**,
tel. nr. 06 – 3973 9572 of mail naar
corvanleeuwen.ivnvev@gmail.com

IVN Veldhoven-Eindhoven-Vessem

Werkgroep Kleine Landschapselementen

- Wat zijn Kleine Landschapselementen?
- Wat is 'natuurlijk' cultureel erfgoed?
- Wat is het belang van biodiversiteit?
- Waarom is actief beheer noodzakelijk?
- Wanneer zijn we aan het werk?
- Met welk gereedschap werken we?

IVN clubgebouw D'n Aard